

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
WIZARA YA MAMBO YA NJE NA USHIRIKIANO WA
AFRIKA MASHARIKI**

**MUHTASARI WA HOTUBA YA MHESHIMIWA BALOZI
DKT. MAHMOUD THABIT KOMBO (MB.),
WAZIRI WA MAMBO YA NJE NA USHIRIKIANO WA
AFRIKA MASHARIKI AKIWASILISHA BUNGENI
MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA
KWA MWAKA WA FEDHA 2026/2027**

MEI 2026

DODOMA

1.0 UTANGULIZI

1. **Mheshimiwa Spika**, kufuatia taarifa iliyowasilishwa leo katika Bunge lako Tukufu na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama, ninaomba kutoa hoja kwamba Bunge lako Tukufu sasa likubali kupokea, kujadili na kuidhinisha Mpango na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki pamoja na Taasisi zilizo chini yake kwa Mwaka wa Fedha 2026/2027.

2. **Mheshimiwa Spika**, awali ya yote nichukue fursa hii kumshukuru Mwenyezi Mungu mwingi wa rehema kwa kutujalia uzima na afya njema iliyotuwezesha kukutana hapa leo na kuniwezesha kusimama mbele ya Bunge lako Tukufu kuwasilisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki kwa Mwaka wa Fedha 2026/2027.

3. **Mheshimiwa Spika**, kwa kuwa hii ni hotuba yangu ya kwanza baada ya Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kuniamini na kunateua tena kuwa Mbunge na Waziri wa Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki na

kuwateua Mhe. Dkt. Ngwaru Jumanne Maghembe (Mb.) na Mhe. James Kinyasi Millya (Mb.) kuwa Manaibu Mawaziri katika Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki. Aidha, napenda kuwashukuru Waheshimiwa Manaibu Mawaziri hao kwa ushirikiano wa dhati wanaonipatia katika kutekeleza majukumu ya Wizara.

4. **Mheshimiwa Spika,** vilevile, namshukuru Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kuendelea kuwaamini *Balozi* Dkt. Samwel William Shelukindo, Katibu Mkuu Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki; na Mhe. *Balozi* Said Shaibu Mussa, Naibu Katibu Mkuu. Naomba pia kutumia fursa hii kuwashukuru Wakuu wa Idara na Vitengo, Waheshimiwa Mabalazi wanaoiwakilisha Tanzania Nje ya Nchi, Wenyeviti na Wajumbe wa Bodi na Wakuu wa Taasisi zilizo chini ya Wizara na Watumishi wote kwa ujumla kwa ushirikiano na juhudi zao katika kufanikisha utekelezaji wa majukumu ya Wizara.

5. **Mheshimiwa Spika,** naomba uniruhusu kwa namna ya pekee nimpongeze Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu

Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Mwanadiplomasia Nambari Moja Nchini kwa kuchaguliwa kwa kishindo katika Uchaguzi Mkuu wa Mwaka 2025. Hii imeonesha imani kubwa waliyonayo watanzania juu yake na Serikali anayoiongoza. Tunamuomba afya njema ili aweze kuendelea kutekeleza majukumu yake vyema ya kuliongoza taifa letu.

6. **Mheshimiwa Spika**, ninapenda kutoa pongezi kwa Mheshimiwa *Balizi* Dkt. Emmanuel John Nchimbi, kwa kuchaguliwa kwake kuwa Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, naamini kwa uchapakazi wake mahiri kutamsaidia Mheshimiwa Rais kutekeleza majukumu hususan katika kukuza diplomasia na kuendeleza Uhusiano wa Kimataifa.

7. **Mheshimiwa Spika**, aidha, ninampongeza Mheshimiwa Dkt. Hussein Ali Mwinyi, Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi kwa kuchaguliwa tena kuwa Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi. Ninamtakia mafanikio makubwa katika kuendelea kuijenga Zanzibar.

8. **Mheshimiwa Spika**, vilevile, ninampongeza Mheshimiwa Dkt. Mwigulu Lameck Nchemba (Mb), kwa kuaminiwa na Mamlaka na kuidhinishiwa na Bunge lako kuwa Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

9. **Mheshimiwa Spika**, nitumie fursa hii pia kukupongeza wewe binafsi, kwa kuchaguliwa kuwa Spika wa nane (8) wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Aidha, ninampongeza Mheshimiwa Daniel Baran Sillo (Mb.), kwa kuchaguliwa kuwa Naibu Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Uongozi wenu thabiti umelifanya Bunge kuendelea kuwa chombo imara cha kutunga Sheria, kusimamia Serikali na kuwakilisha wananchi kwa ufanisi.

10. **Mheshimiwa Spika**, vilevile, nawapongeza Wenyeviti wa Bunge kwa kuendelea kuliongoza vema Bunge hili Tukufu. Juhudi, hekima na maarifa ya Wenyeviti hao vimeendelea kukipa heshima chombo hiki muhimu mbele ya umma wa watanzania, jumuiya ya kimataifa na kukiwezesha kuisimamia na kuishauri Serikali ipasavyo.

11. **Mheshimiwa Spika**, kwa dhati kabisa napenda kumshukuru Mhe. Najma Murtaza Giga (Mb.), Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama pamoja na Makamu Mwenyekiti Mhe. Pascal Inyasi Chinyele (Mb.), na Wajumbe wote muhimu sana wa Kamati hiyo kwa ushirikiano mkubwa wanaotupatia na kwa kazi kubwa ya kuishauri Wizara na Serikali kwa ujumla. Miongozo na ushauri wao katika masuala mbalimbali imekuwa na mchango mkubwa katika kufanikisha utekelezaji wa majukumu ya Wizara.

12. **Mheshimiwa Spika**, naomba nimshukuru sana Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kumpendekeza Mhe. *Balozi* Stephen Patrick Mbundi, aliyekuwa Katibu Mkuu Wizara ya Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki anayeshughulikia masuala ya Afrika Mashariki kwenye nafasi ya Katibu Mkuu wa Jumuiya ya Afrika Mashariki na kupitishwa kwa kishindo na Wakuu wote wa Nchi wa Jumuiya ya Afrika Mashariki katika Mkutano wa 25 uliofanyika mwezi Machi, 2026 jijini Arusha.

13. **Mheshimiwa Spika**, naomba niungane na Mheshimiwa Waziri Mkuu kumpongeza Mheshimiwa

Balozi Mbundi kwa kupata nafasi hiyo yenye heshima kubwa kitaifa, kikanda na Kimataifa. Aidha, napenda kumhakikishia Ushirikiano wa dhati Mheshimiwa *Balozi Mbundi* na kumtakia kila la kheri katika utekelezaji wa Majukumu yake mapya.

14. ***Mheshimiwa Spika***, kipekee, napenda kuishukuru familia yangu kwa upendo, uvumilivu, kuniombea na kunitia moyo wakati ninapoendelea kutekeleza majukumu yangu kwa juhudi na weledi.

15. ***Mheshimiwa Spika***, Hotuba yangu ni kama inavyoonekana katika Kitabu cha Hotuba ya Bajeti ya Wizara kilichowasilishwa kwako. Hivyo basi, nitasoma muhtasari wake na ninaomba Hotuba hiyo iingizwe yote kwenye kumbukumbu za Bunge lako Tukufu (Hansard).

2.0 MISINGI YA TANZANIA KATIKA UHUSIANO WA KIMATAIFA

16. ***Mheshimiwa Spika***, Tanzania imeendelea kudumisha misingi ya uhusiano na ushirikiano wa kimataifa, kama ilivyowekwa na waasisi wa Taifa letu na kama ilivyoainishwa katika Sera ya Mambo ya Nje ya Mwaka 2001, Toleo la 2024. Misingi hiyo ni Kulinda

Mamlaka kamili ya nchi, mipaka kamili na uhuru wa kisiasa wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania; Kulinda uhuru, haki za binadamu, usawa na demokrasia; Kukuza ujirani mwema; Kukuza Umoja wa Afrika; Kuongeza ushirikiano wa kiuchumi na washirika wa maendeleo; Kuwezesha utekelezaji wa sera ya kutofungamana na upande wowote na Ushirikiano wa nchi zinazoendelea; Kuunga Mkono Umoja wa Mataifa katika kuimarisha maendeleo ya kiuchumi, amani na usalama; na Kulinda maadili, mila, desturi na utamaduni wa watu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Misingi hii imechangia kudumisha heshima na taswira njema ya Taifa letu kupitia ushirikiano wa uwili, kikanda na kimataifa.

17. **Mheshimiwa Spika,** Tanzania inaendelea kusimamia msingi wake mkuu wa kutofungamana na upande wowote na kuwa na uhusiano na wote bila ya ubaguzi wala kukubali uchochezi wa aina yoyote. Katika kusimamia sera hii, Tanzania haitorithi adui wa yoyote na itaendelea kujenga urafiki na mahusiano mema na wote.

Tathmini ya Hali ya Siasa, Ulinzi na Usalama Ulimwenguni

18. **Mheshimiwa Spika**, hali ya siasa, ulinzi na usalama duniani imeendelea kudhoofika kutokana na kuongezeka kwa migogoro ya kimataifa, ushindani wa kisiasa na kiuchumi kati ya mataifa makubwa, pamoja na vita vya moja kwa moja na vita vya kutumia makundi yenye silaha. Migogoro hiyo imeendelea kuchochewa na masuala ya mipaka, ushindani wa ushawishi wa kisiasa na kiuchumi, pamoja na kuingiliwa kwa masuala ya ndani ya nchi na mataifa ya nje. Hali hiyo imeathiri uthabiti wa mahusiano ya kimataifa na kuongeza kutokutabirika kwa mfumo wa siasa duniani.

19. **Mheshimiwa Spika**, napenda kuchukua fursa ya kipekee kumpongeza sana Mheshimiwa Rais Mstaafu Dkt. Jakaya Mrisho Kikwete kwa kuteuliwa na Mwenyekiti wa kamisheni ya Umoja wa Afrika kuwa mjumbe Maalum wa Pembe ya Afrika (yaani Horn of Africa) inayojumuisha nchi sita (6).

20. **Mheshimiwa Spika**, Jamhuri ya Muungano wa Tanzania inaendelea kuunga mkono juhudi za ufumbuzi wa mgogoro huo kwa njia ya amani kupitia IGAD, Umoja

wa Afrika na Umoja wa Mataifa. Aidha, Serikali inampongeza na kumtakia kheri Mheshimiwa Dkt. Kikwete katika kutekeleza jukumu hilo muhimu alilopewa. Tuna matumaini kuwa, kutokana na uzoefu wake mkubwa kwenye masuala ya usuluhishi wa migogoro atatekeleza jukumu hilo kwa weledi na kutimiza matarajio ya Umoja wa Afrika.

21. **Mheshimiwa Spika**, kuteuliwa kwake Mheshimiwa Kikwete katika nafasi hiyo kumeliletea Heshima Kubwa Taifa letu, pamoja na Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ambaye aliridhia na kuidhinisha jina hilo la Mheshimiwa Kikwete kuwasilishwa kwa Mwenyekiti wa kamisheni ya Umoja wa Afrika.

22. **Mheshimiwa Spika**, Mashariki ya Kati imeendelea kuwa moja ya maeneo yenye migogoro mikubwa kabisa na zaidi duniani. Mgogoro kati ya Marekani, Israel na Iran umeendelea kutokana na mvutano kuhusu mpango wa nyuklia wa Iran na ushindani wa kimkakati katika eneo hilo. Hali hiyo ilisababisha mapigano ya moja kwa moja kabla ya kufikiwa kwa makubaliano ya muda ya kusitisha mapigano. Migogoro hiyo imeathiri kwa kiasi kikubwa

biashara ya kimataifa, usafiri wa maji katika Mlango wa Bahari wa Hormuz pamoja na kupanda kwa bei za mafuta duniani kote ikiwa ni Pamoja na kuwa asilimia 25 ya mafuta ya dunia yanapita hapo.

23. ***Mheshimiwa Spika***, maelezo zaidi ya hali ya siasa, ulinzi na usalama ulimwenguni yameainishwa kuanzia Aya ya **24 hadi 36** ya kitabu cha Hotuba ya Bajeti.

3.0 MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI YA WIZARA NA TAASISI ZAKE KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026

Mapato na Matumizi kwa Mwaka wa Fedha 2025/2026

24. ***Mheshimiwa Spika***, katika Mwaka wa Fedha 2025/2026, Wizara ilipanga kukusanya maduhuli ya jumla ya **shilingi 1,454,426,000 (shilingi bilioni moja, milioni mia nne hamsini na nne, laki nne na elfu ishirini na sita** kutokana na vyanzo mbalimbali vilivyopo Makao Makuu ya Wizara na Balozi za Tanzania nje ya nchi. Aidha, hadi kufikia tarehe 30 Aprili 2026, Wizara ilikusanya kiasi cha **shilingi 918,776,947.92 (shilingi milioni mia tisa kumi na nane, laki saba sabini na sita, mia arobaini saba nukta tisa mbili)** sawa na **asilimia 63.17** ya lengo la mwaka.

25. **Mheshimiwa Spika**, katika kuiwezesha Wizara kutekeleza majukumu yake kwa mwaka 2025/2026, Bunge lako Tukufu liliidhinisha kiasi cha **shilingi 340,538,614,000 (shilingi bilioni mia tatu arobaini, milioni mia tano thelathni na nane, laki sita na elfu kumi na nne**. Kati ya kiasi hicho, **shilingi 294,998,588,000 (shilingi bilioni mia mbili tisini na nne, milioni mia tisa tisini na nane, laki tano na elfu themanini na nane)** zilitengwa kwa ajili ya matumizi ya kawaida na **shilingi 45,540,026,000 (shilingi bilioni arobaini na tano, milioni mia tano na arobaini na elfu ishirini na sita)** ni kwa ajili ya miradi ya maendeleo. Katika fedha zilizotengwa kwa matumizi ya kawaida **shilingi 273,661,477,000 (shilingi bilioni mia mbili sabini na tatu, milioni mia sita sitini na moja, laki nne na elfu sabini na saba)** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo na **shilingi 21,337,111,000 (shilingi bilioni ishirini na moja, milioni mia tatu thelathni na saba, laki moja na elfu kumi na moja)** ni kwa ajili ya Mishahara.

26. **Mheshimiwa Spika**, hadi kufikia tarehe 30 Aprili 2026, Wizara imepokea na kutumia kiasi cha **shilingi 271,316,547,210.19 (shilingi bilioni mia mbili sabini**

na moja, milioni mia tatu kumi na sita, laki tano na elfu arobaini na saba, mia mbili na kumi nukta moja tisa) sawa na **asilimia 79.67** ya bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2025/2026. Kati ya fedha hizo, matumizi mengineyo ni **shilingi 249,536,420,050.20 (shilingi bilioni mia mbili arobaini na tisa, milioni mia tano thelathni na sita, laki nne na elfu ishirini, na hamsini nukta mbili)** sawa na **asilimia 91.18** ya bajeti ya matumizi mengineyo; mishahara ni **shilingi 17,249,285,516.73 (shilingi bilioni kumi na saba, milioni mia mbili arobaini na tisa, laki mbili na elfu themanini na tano, mia tano kumi na sita nukta saba tatu)** sawa na **asilimia 80.84** ya bajeti ya mishahara na maendeleo ni **shilingi 4,530,841,643.26 (shilingi bilioni nne, milioni mia tano thelathni, laki nane na elfu arobaini na moja, mia sita arobaini na tatu nukta mbili sita)** sawa na **asilimia 9.95** ya bajeti ya maendeleo iliyoidhinishwa.

Utekelezaji wa Majukumu ya Wizara kwa Kuzingatia

Vipaumbele

27. **Mheshimiwa Spika**, mafanikio yaliyopatikana katika utekelezaji wa diplomasia ya uchumi

yameainishwa katika **Aya ya 43 hadi 215** katika kitabu cha Hotuba ya Bajeti.

UTELKELEZAJI WA MAJUKUMU YA TAASISI ZILIZO CHINI YA WIZARA

Kituo cha Mikutano cha Kimataifa Arusha (AICC)

28. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi hiki AICC ilipanga kukusanya kiasi cha **shilingi 33,188,520,841 (shilingi bilioni thelathni na tatu, milioni mia moja themanini na nane, laki tano na elfu ishirini, mia nane arobaini na moja)** kutoka katika vyanzo vyake vya mapato vya ndani. Aidha, hadi kufikia mwezi Aprili, 2026 Kituo kilikusanya kiasi cha **shilingi 18,220,348,739 (shilingi bilioni kumi na nane, milioni mia mbili ishirini, laki tatu na elfu arobaini na nane, mia saba thelathni na tisa)** sawa na **asilimia 55** ya malengo. Vilevile, Kituo kilitumia kiasi cha **shilingi 17,701,145,684 (shilingi bilioni kumi na saba, milioni mia saba na moja, laki moja na elfu arobaini na tano, mia sita themanini na nne)** sawa na **asilimia 53** ya makadirio ya mwaka.

29. ***Mheshimiwa Spika***, majukumu yaliyotekelezwa na AICC yameinishwa katika Aya ya **226 hadi 236** katika kitabu cha Hotuba ya Bajeti.

Mpango wa Hiari wa Afrika wa Kujitathmini katika Utawala Bora (APRM).

30. ***Mheshimiwa Spika***, katika mwaka wa fedha 2025/2026, APRM Tanzania iliidhinishiwa bajeti ya **shilingi 1,257,428,928 (shilingi bilioni moja, milioni mia mbili hamsini na saba, laki nne na elfu ishirini na nane, mia tisa ishirini na nane)**. Kati ya fedha hizo, **shilingi 567,871,929 (shilingi milioni mia tano sitini na saba, laki nane na elfu sabini na moja, mia tisa ishirini na tisa)** ni kwa ajili ya mishahara na **shilingi 689,556,999 (shilingi milioni mia sita themanini na tisa, laki tano na elfu hamsini na sita, mia tisa tisini na tisa)** ni kwa ajili ya matumizi mengineyo. Fedha zote ni ruzuku kutoka Serikali Kuu. Aidha, hadi kufikia mwezi Aprili 2026, APRM Tanzania imepokea **shilingi 639,446,510.18 (shilingi milioni mia sita thelathni na tisa, laki nne na elfu arobaini na sita, mia tano na kumi nukta moja nane)** sawa na **asilimia 50.85** ya fedha zote zilizoidhinishwa. Kati ya fedha hizo, **shilingi 377,334,321.03 (shilingi milioni mia tatu sabini na**

saba, laki tatu na elfu thelathni na nne, mia tatu ishirini na moja nukta sifuri tatu) ni kwa ajili ya matumizi mengineyo na **shilingi 262,112,189.15 (shilingi milioni mia mbili sitini na mbili, laki moja na elfu kumi na mbili, mia moja themanini na tisa nukta moja tano)** ni kwa ajili ya mishahara.

31. **Mheshimiwa Spika**, majukumu yaliyotekelezwa na APRM Tanzania yameinishwa katika Aya ya **237 hadi 245** katika kitabu cha Hotuba ya Bajeti.

Kituo cha Uhusiano wa Kimataifa cha Dkt. Salim Ahmed Salim

32. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha wa 2025/2026, Kituo kilipanga kukusanya na kutumia **shilingi 8,278,516,000 (shilingi bilioni nane, milioni mia mbili sabini na nane, laki tano na elfu kumi na sita)**. Kati ya fedha hizo **shilingi 3,428,450,000 (shilingi bilioni tatu, milioni mia nne ishirini na nane, laki nne na elfu hamsini)** ni mapato kutoka kwenye vyanzo vya ndani; na **shilingi 4,850,066,000 (shilingi bilioni nne, milioni mia nane na hamsini na elfu sitini na sita)** ni ruzuku kutoka Serikali Kuu. Ruzuku hiyo ilijumuisha **shilingi 1,500,000,000 (shilingi bilioni moja na milioni**

mia tano) kwa ajili ya matumizi mengineyo na **shilingi 3,350,066,000 (shilingi bilioni tatu, milioni mia tatu hamsini na elfu sitini na sita)** kwa ajili ya mishahara.

33. **Mheshimiwa Spika**, hadi kufikia mwezi Aprili 2026, Kituo kimetumia **shilingi 5,060,222,093.29 (shilingi bilioni tano, milioni sitini, laki mbili na elfu ishirini na mbili, tisini na tatu nukta mbili tisa)** sawa na asilimia 86 ya fedha zilizokusanywa na kupokelewa. Kati ya fedha hizo, **shilingi 1,667,448,618.70 (bilioni moja, milioni mia sita sitini na saba, laki nne na elfu arobaini na nane, mia sita kumi na nane nukta saba)** ni kutoka vyanzo vya ndani; **shilingi 2,496,567,497 (shilingi bilioni mbili, milioni mia nne tisini na sita, laki tano na elfu sitini na saba, mia nne tisini na saba)** ni kwa ajili ya mishahara; na **shilingi 896,205,977.59 (shilingi milioni mia nane tisini na sita, laki mbili na elfu tano, mia tisa tisini na saba nukta tano tisa)** ni kwa ajili ya matumizi mengineyo.

34. **Mheshimiwa Spika**, majukumu yaliyotekelezwa na Kituo cha Uhusiano wa Kimataifa cha Dkt. Salim Ahmed Salim yameinishwa katika Aya ya **246 hadi 256** katika kitabu cha Hotuba ya Bajeti.

4.0 MAFANIKIO, CHANGAMOTO NA UTATUZI WAKE

Mheshimiwa Spika, kufuatia utekelezaji wa vipaumbele vya Wizara na kwa kuzingatia Malengo ya Kimkakati ya Sera ya Mambo ya Nje ya Mwaka 2001, Toleo la Mwaka 2024, kumekuwa na mafanikio na changamoto mbalimbali kama ilivyoainishwa katika Aya ya **257 hadi 259** katika kitabu cha Hotuba ya Bajeti.

5.0 SHUKRANI

35. **Mheshimiwa Spika**, Serikali ya Awamu ya Sita inayoongozwa na Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan imeendelea kuonesha dhamira thabiti na jitihada za kipekee katika kuimarisha uhusiano wa kimataifa, diplomasia pamoja na kuendelea kushirikiana kwa karibu na wadau wa maendeleo.

36. **Mheshimiwa Spika**, ninaomba kuchukua nafasi hii kutoa shukrani zangu za dhati kwa washirika wa maendeleo, wadau wote wa maendeleo, pamoja na jumuiya za kikanda na kimataifa kwa mchango wao mkubwa katika kufanikisha utekelezaji wa majukumu ya uwili, kikanda na kimataifa na kuchangia maendeleo endelevu kwa Taifa letu. Ninaamini kwa pamoja tunaweza kufikia mafanikio makubwa zaidi kwa manufaa ya

Watanzania wote. Kwa namna ya kipekee, naomba kutumia fursa hii kuzishukuru nchi zifuatazo Afrika Kusini, Algeria, Angola, Australia, Austria, Azerbaijan, Barbados, Brazil, Brunei, Botswana, Burundi, Canada, China, Comoros, Cuba, Cyprus, Croatia, Denmark, Ethiopia, Eswatini, Finland, Georgia, Hispania, Hungary, Indonesia, India, Israel, Italia, Iran, Ireland, Jamhuri ya Czech, Jamhuri ya Korea, Jamhuri ya Demokrasia ya Kongo, Jamhuri ya Kidemokrasia ya Watu wa Korea, Jamaika, Japan, Kenya, Kosovo, Kuwait, Latvia, Lesotho, Madagascar, Malawi, Malaysia, Malta, Marekani, Mauritius, Mexico, Misri, Morocco, Msumbiji, Namibia, New Zealand, Nigeria, Norway, Oman, Pakistan, Poland, Qatar, Romania, Rwanda, Serbia, Singapore, Sri Lanka, Thailand, Tunisia, Ubelgiji, Saudi Arabia, Saharawi, Samoa, Shelisheli, Slovenia, Sudan, Sudani Kusini, Sweden, Ufaransa, Ufilipino, Uganda, Uholanzi, Uingereza, Ujerumani, Ukraine, Umoja wa Falme za Kiarabu, Ureno , Urusi, Uswisi, Uturuki, Viet Nam, Zambia na Zimbabwe.

37. **Mheshimiwa Spika**, vilevile, naomba kutoa shukrani kwa African Capacity Building Foundation (ACBF); Benki ya Maendeleo ya Afrika (AfDB); Benki ya

Dunia (WB); *Investment Climate Facility for Africa*; Benki ya Exim ya China; Benki ya Exim ya India; Benki ya Exim ya Korea; Mfuko wa Kimataifa wa Maendeleo ya Kilimo (IFAD); Mfuko wa Ushirikiano wa Maendeleo ya Uchumi wa Korea (EDCF); Mfuko wa Maendeleo wa China na Afrika (CAD Fund); Shirika la Maendeleo ya Kimataifa la Uingereza (DfID); Mfuko wa Maendeleo wa Abu Dhabi (ADFD); Shirika la Fedha la Kimataifa (IMF); Mfuko wa Maendeleo wa Kuwait (Kuwait Fund); Shirika la Nguvu za Atomiki Duniani (IAEA); Shirika la Maendeleo ya Kimataifa la Sweden (SIDA); Shirika la Maendeleo la Norway (NORAD); Shirika la Maendeleo la Ufaransa (AFD); Shirika la Kimataifa la Kuzuia Matumizi ya Silaha za Kemikali (OPCW); Shirika la Maendeleo Ubelgiji (ENABEL); Shirika la Ushirikiano wa Maendeleo la Italia (AICS); Shirika la Maendeleo la Uturuki (TIKA); Jumuiya ya Nchi za Afrika, Karibiani na Pasifiki (OACPS); Ofisi ya Mwakilishi Mkazi wa Umoja wa Mataifa (UN RCO); Mfuko wa Kukuza Mtaji wa Umoja wa Mataifa (UNCDF); Programu ya Maendeleo ya Umoja wa Mataifa (UNDP); Shirika la Umoja wa Mataifa la Idadi ya Watu (UNFPA); na Shirika la Umoja wa Mataifa la Kupambana na UKIMWI (UNAIDS); Mfuko wa Maendeleo wa *Saudi Fund* (SFD).

38. **Mheshimiwa Spika**, pia, natoa shukrani kwa Shirika la Umoja wa Mataifa la Kilimo na Chakula (FAO); Shirika la Umoja wa Mataifa la Elimu, Sayansi na Utamaduni (UNESCO); Shirika la Umoja wa Mataifa linaloshughulikia Wakimbizi (UNHCR); Shirika la Kazi Duniani (ILO); Shirika la Umoja wa Mataifa la Uhamaji (IOM); Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Watoto (UNICEF); Shirika la Maendeleo la Kimataifa la Israel (MASHAV); Shirika la Misaada la Indonesia (IndoAid); Shirika la Ushirikiano wa Kiutaalam na Kiuchumi la India (ITEC); Shirika la Kimataifa la Maendeleo la Japan (JICA); Shirika la Misaada la Marekani (USAID); Shirika la Kimataifa la Maendeleo la Korea (KOICA); Shirika la Kimataifa la Ushirikiano wa Maendeleo la China (CIDCA); Shirika la Maendeleo ya Viwanda la Umoja wa Mataifa (UNIDO); na Taasisi ya Kimataifa ya Afya ya Korea (KOFIH).

39. **Mheshimiwa Spika**, mashirika mengine ni Shirika la Umoja wa Mataifa linaloshughulikia Masuala ya Wanawake (UNWOMEN); Shirika la Mazingira la Umoja wa Mataifa (UNEP); Shirika la Umoja wa Mataifa la Biashara na Maendeleo (UNCTAD); Shirika la Umoja wa Mataifa Kuhusu Madawa ya Kulevya na Uhalifu (UNODC);

Umoja wa Ulaya (EU); Shirika la Afya Duniani (WHO); na Shirika la Mpango wa Chakula Duniani (WFP). Vilevile, napenda kuwashukuru Benki ya Kiarabu kwa Maendeleo ya Kiuchumi ya Afrika (BADEA); Benki ya Uwekezaji ya Ulaya (EIB); Shirika la Ushirikiano wa Kimataifa la Ujerumani (GiZ); Global Fund; International Committee of the Red Cross; International Federation of the Red Cross and Red Crescent Societies; Khalifa Fund for Enterprise Development (Khalifa Fund); Medecins Sans Frontieres (MSF); Mfuko wa Dunia wa Wanyama Pori (WWF); Taasisi ya Elimu ya Uturuki (*Turkish Maarif Foundation*); Aga Khan Foundation (AKDN) The Association of European Parliamentarians with Africa; The Bill and Melinda Gates Foundation; TradeMark Africa; Umoja wa Posta Duniani (UPU); International Telecommunication Union (ITU) Umoja wa Posta Afrika (PAPU); Taasisi ya Ushirikiano wa Kitaaluma ya Malaysia (MTCP); Taasisi ya Ushirikiano wa Kimataifa ya Thailand (Thailand International Cooperation Agency); Baraza la India la Mahusiano ya Utamaduni (ICCR) pamoja na mifuko na mashirika mengine ya misaada.

6.0 MAPENDEKEZO YA VIPAUMBELE NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2026/2027

Vipaumbele Vya Mwaka wa Fedha 2026/2027.

40. **Mheshimiwa Spika**, vipaumbele vya Wizara kwa Mwaka wa Fedha 2026/2027 ni:

- (i) Kuendelea kuimarisha uratibu na ushirikiano wa uwili, Kikanda na Kimataifa;
- (ii) Kuratibu utekelezaji wa Sera ya Mambo ya Nje ya Mwaka 2001, Toleo la Mwaka 2024 hususan utekelezaji wa diplomasia ya uchumi;
- (iii) Kuendelea kulinda taswira, heshima na kutetea maslahi ya Taifa letu katika nyanja ya kimataifa; na;
- (iv) Kuendelea kuboresha mazingira ya utendaji kazi kwa watumishi wa Wizara, kuimarisha utawala bora na rasilimali watu pamoja na kutekeleza miradi ya maendeleo ya Wizara na taasisi zake.

41. **Mheshimiwa Spika**, kwa upande vipaumbele vya Taasisi zilizo chini ya Wizara kwa Mwaka wa Fedha

2026/2027, ni kama vilivyoainishwa katika Aya ya **271 hadi 273** katika kitabu cha Hotuba ya Bajeti.

7.0 MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2026/2027

42. **Mheshimiwa Spika**, katika Mwaka wa Fedha 2026/2027, Wizara inatarajia kukusanya maduhuli ya Serikali ya kiasi cha **shilingi 1,511,000,000 (shilingi bilioni moja, milioni mia tano na elfu kumi na moja)** kutoka vyanzo mbalimbali vilivyopo ofisi za makao makuu na Balizi za Tanzania Nje ya Nchi. Vyanzo hivyo vya mapato vinajumuisha upangishaji wa nyumba za Serikali zilizopo nje ya nchi, ukodishaji wa kumbi za mikutano na zoezi la kuthibitisha nyaraka.

43. **Mheshimiwa Spika**, kwa upande wa matumizi, Wizara imepanga kutumia kiasi cha **shilingi 359,326,404,000 (shilingi bilioni mia tatu hamsini na tatu, milioni mia tatu ishirini na tisa, laki nne na elfu nne)**. Kati ya fedha hizo **shilingi 312,961,378,000 (shilingi bilioni mia tatu kumi na mbili, milioni mia tisa sitini moja, laki tatu na elfu sabini na nane)** ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na **shilingi 46,365,026,000 (shilingi bilioni arobaini na sita,**

milioni mia tatu sitini na tano na elfu ishirini na sita) ni kwa ajili ya Bajeti ya Maendeleo. Aidha, **shilingi 290,299,192,000 (shilingi bilioni mia mbili tisini, milioni mia mbili tisini na tisa, laki moja na elfu tisini na mbili)** kati ya fedha za Matumizi ya Kawaida ni kwa ajili ya matumizi mengineyo na **shilingi 22,662,186,000 (shilingi bilioni ishirini na mbili, milioni mia sita sitini na mbili, laki moja na elfu themanini na sita)** kwa ajili ya mishahara ya watumishi waliopo Makao Makuu ya Wizara na Balizi za Tanzania.

44. **Mheshimiwa Spika**, mchanganuo wa Bajeti ya Wizara katika Mwaka wa Fedha 2026/2027 pamoja na Bajeti za Taasisi zilizo chini ya Wizara ni kama vilivyoainishwa katika **Aya ya 274 hadi 281** katika kitabu cha Hotuba ya Bajeti.

8.0 HITIMISHO

45. **Mheshimiwa Spika**, ili kuweza kutekeleza kikamilifu majukumu ya Wizara kwa Mwaka wa Fedha 2026/2027, ninaomba Bunge lako Tukufu liidhinishhe jumla ya **shilingi 359,326,404,000 (shilingi bilioni mia tatu hamsini na tisa, milioni mia tatu ishirini na sita, laki nne na elfu nne)**. Kati ya fedha hizo **shilingi**

312,961,378,000 (shilingi bilioni mia tatu kumi na mbili, milioni mia tisa sitini na moja, laki tatu na elfu sabini na nane) ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na **shilingi 46,365,026,000 (shilingi bilioni arobaini sita, milioni mia tatu sitini na tano na elfu ishirini na sita)** ni kwa ajili ya Bajeti ya Maendeleo.

46. **Mheshimiwa Spika**, naomba kuhitimisha kwa kukushukuru tena wewe binafsi, kwa jinsi unavyoendesha vikao vya Bunge kwa weledi na umahiri wa hali ya juu. Aidha, kwa niaba ya Wizara napenda kutoa shukrani za dhati kwa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama, Wenyeviti wa Kamati za Kudumu za Bunge na Waheshimiwa Wabunge wote kwa michango yao waliyoitoa kwa Wizara yangu.

47. **Mheshimiwa Spika**, naomba kutoa hoja.